

POLICIJAS TIESĪBAS

MĀCĪBU LĪDZEKLIS

2022

POLICIJAS TIESĪBAS.

Mācību līdzeklis.

Mācību līdzeklis “Policijas tiesības” ir Valsts policijas koledžā izstrādāts pētījums, kas domāts visu līmeņu izglītojamiem, augstskolu studentiem un pasniedzējiem, kā arī tiesībsargājošo iestāžu darbiniekiem, kuru ikdienas pienākumos ietilpst jautājumi, kas skar personu un sabiedriskās drošības garantēšanu, noziedzīgo nodarījumu un citu likumpārkāpumu novēršanu un atklāšanu. Policijas tiesības ir juridiskās zinātnes apakšnozare, kura teorētiski un empīriski pēta policiju kā institūciju, tās darbības tiesiskumu, organizāciju, uzdevumus un tās nozīmi sociālajā struktūrā, tās darba stilu, efektivitāti, kā arī izpausmes veidu un attieksmi pret sabiedrību. Mācību līdzekļa ietvaros gan minētos, gan vairākus citus jautājumus, balstoties uz savu praktisko un teorētisko pieredzi, pēta Valsts policijas koledžas Policijas tiesību katedras vadītāja pulkvežleitnante Svetlana Liepa (Mg. iur.), šīs katedras pasniedzēji: docente pulkvežleitnante Ērika Krutova (Dr. iur.) un docents Ēriks Treļš (Dr. iur.), kā arī ilggadējs Valsts policijas Galvenās Kārtības policijas pārvaldes Koordinācijas un kontroles pārvaldes Licencēšanas un atļauju sistēmas biroja priekšnieks Andris Sudārs (Mg. iur.), kurš pēdējos dienesta gados bija Valsts policijas koledžas direktora vietnieks.

Apstiprināts Valsts policijas koledžas Policijas tiesību katedras sēdē 2022. gada 18. augustā

Apstiprināts Valsts policijas koledžas Metodiskās komisijas sēdē 2022. gada 25. augustā

Apstiprināts Valsts policijas koledžas Padomes sēdē 2022. gada 2. septembrī

Zinātniskais redaktors: Ēriks Treļš

Literārais redaktors: Ludmila Viļumova

© Ievads, 1.– 4. nodaļa, 5.1., 5.2., 5.5., 5.6. apakšnodaļas, 6. nodaļa un Nobeigums (kopsavilkums) Ēriks Treļš, 2022

© 5.2., 5.4., 5.5. apakšnodaļas un 8. nodaļa Ērika Krutova, 2022

© 7. nodaļa Andris Sudārs, 2022

© 5.3. apakšnodaļa Svetlana Liepa, 2022

Valsts policijas koledža, 2022

ISBN: 978-9934-604-98-0

SATURS

Ievads	7
1. Valsts policija kā viena no tiesībaizsardzības iestādēm	12
1.1. Jēdziena “policija” izpratne un saturs.....	12
1.2. Valsts policijas un citu tiesībaizsardzības iestāžu funkcijas.....	18
2. Valsts policijas darbinieks un viņa profesionālā ētika	29
2.1. Jēdziena “policijas darbinieks” izpratne, Valsts policijas amatpersonas un darbinieki.....	29
2.2. Valsts policijas darbinieka profesionālās ētikas pamatprincipi un vērtības	32
2.2.1. Normatīvā regulējuma, kas nosaka pienākumu ievērot profesionālo ētiku, vēsturiskā attīstība.....	34
2.2.2. Profesionalitāte kā viens no profesionālās ētikas pamatprincipiem.....	39
2.2.3. Godprātība kā viens no profesionālās ētikas pamatprincipiem.....	41
2.2.4. Objektivitāte kā viens no profesionālās ētikas pamatprincipiem.....	43
2.2.5. Darbs sabiedrības labā kā viens no profesionālās ētikas pamatprincipiem.....	45
2.2.6. Konfidencialitāte kā viens no profesionālās ētikas pamatprincipiem.....	50
2.2.7. Atbildība kā viens no profesionālās ētikas pamatprincipiem.....	51
2.2.8. Lojalitāte kā viens no profesionālās ētikas	

pamatprincipiem.....	53
2.2.9. Valsts policijas vērtības	54
3. Policijas darbības pamatprincipi un uzdevumi	59
3.1. Policijas darbības tiesiskais pamats	61
3.2. Policijas darba organizācijas un darbības principi	64
3.3. Policijas uzdevumi	77
3.3.1. Personu un sabiedrības drošības garantēšana kā policijas uzdevums	79
3.3.2. Likumpārkāpumu novēršana kā policijas uzdevums	88
3.3.3. Noziedzīgo nodarījumu atklāšana kā policijas uzdevums	95
3.3.4. Palīdzība fiziskām un juridiskām personām kā policijas uzdevums	97
3.3.5. Administratīvo sodu un kriminālsodu izpilde	105
3.4. Policijas uzdevumu īstenošana pirmajos Latvijas valsts pastāvēšanas gados	107
3.4.1. Policijas uzdevumu īstenošana Latvijas atbrīvošanas kara (Brīvības cīņu) laikā	108
3.4.2. Policijas uzdevumu īstenošana tiesiskās valsts veidošanas laikā	116
3.4.3. Policijas uzdevumu īstenošana autoritārā valsts režīma ieviešanas priekšvakarā	123
3.5. Policijas darbības kontrole un uzraudzība	129
4. Policijas darbinieka pienākumi	134
4.1. Policijas darbinieka vispārīgie pienākumi	134
4.2. Policijas darbinieka pamatpienākumi	138
5. Policijas darbinieka tiesības	154
5.1. Policijas darbinieka vispārējās tiesības	154
5.2. Policijas darbinieka tiesības aizturēt personas	170
5.3. Tiesības veikt satiksmes uzraudzību, apturēt transport-	

līdzekli un izdarīt tā apskati, kā arī veikt autopārvadājumu uzraudzību un kontroli	190
5.4. Tiesības pārbaudīt, vai personas ir lietojušas alkoholu, narkotiskās, psihotropās vai toksiskās vielas	197
5.5. Tiesības iekļūt dzīvoklī, nedzīvojamās telpās un zemes gabalu teritorijā	203
5.6. Tiesības veikt juridisku personu pārbaudes	212
5.7. Policijas darbinieka tiesības atļaujas un licencēšanas jomā	219
6. Policijas darbinieka tiesības lietot fizisku spēku un speciālos līdzekļus	225
7. Policijas darbinieka tiesības pielietot šaujamieroci	239
7.1. Šaujamieroča pielietošanas un izmantošanas jēdzienu izpratne	244
7.1.1. Šaujamieroča pielietošana	244
7.1.2. Šaujamieroča izmantošana	246
7.2. Galējas nepieciešamības situācija	251
7.3. Šaujamieroča pielietošanas nosacījumi	256
7.4. Šaujamieroča pielietošanas kārtība	281
7.5. Rīcība pēc šaujamieroča pielietošanas	296
8. Policijas dienestu pārrobežu sadarbība	304
8.1. Sadarbības pamatprincipi	308
8.2. Pārrobežu sadarbības pasākumi	313
Nobeigums	343
Izmantoto avotu saraksts	349